

Олена ЗЕЛЕНЬКА,
вчителька Козелецької гімназії № 1
Чернігівської обл.

Використання інноваційних технологій на уроках у початкових класах

XXI століття – час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, в якому якість людського потенціалу, рівень освіченості й культури населення набувають вирішального значення.

Новітні технології стрімко ввірвалися в усі сфери нашого життя. Вони спрощують спілкування та співробітництво.

За останні роки використання інформаційних технологій у навчальному процесі набуло особливого значення. Суспільство, яке дбає про своє майбутнє, має усвідомити колосальні можливості, принесені інформаційними технологіями, та навчитися правильно їх застосовувати, передусім, в освіті.

Щоразу перед початком навчального року я ставлю собі запитання: "Чим я, як вчителька, можу зацікавити своїх учнів?". Звичайно, навчальна програма для початкової школи передбачає чітко сформовані завдання для вчителя. Проте, останнім часом у дітей знижується бажання вчитися. Як зацікавити їх у навчанні?

Для того, щоб подолати інертність дітей, варто вносити в урок нові сучасні елементи.

Основні професійні інструменти вчителя початкових класів – це дитяча книжка (у тому числі й підручник) і живе усне мовлення, розраховане на сприйняття учнями молодшого шкільного віку. Тому чільне місце у формуванні дитячої особистості посідають уроки рідної мови (навчання грамоти, класне читання, позакласне читання, українська мова, уроки розвитку мовлення).

Та не лише цим я користуюсь під час підготовки до уроків. Я намагаюсь використовувати різноманітні дидактичні засоби, наочні посібники для того, щоб учень зміг краще зрозуміти прочитане, осягнути ті моменти, які хотів виділити автор твору або і сам учитель.

Плануючи свій урок, передусім відмовляюся від уроків-копій відомих поурочних розробок, оскільки їм не притаманні риси індивідуальної майстерності вчителя, особливості роботи з конкретним контингентом дітей. Перевагу віддаю застосуванню комп'ютерних програм, що дають змогу перевести на новий етап як підготовку вчителя до уроку, так і сам урок.

У своїй роботі використовую комп'ютер, починаючи з I класу, на різних типах уроків: засвоєння нових знань; узагальнення і систематизація умінь та навичок; комбіновані уроки.

Застосування комп'ютерної технології робить привабливими і по-справжньому сучасними уроки читання. Завдяки ІКТ відбувається індивідуалізація навчання, контроль і підбиття підсумків проходять об'єктивно та вчасно.

Узагальнивши результати наукових досліджень і досвід творчих педагогів, учителів-новаторів, можна виділити

наступні позитивні моменти використання ІКТ для інтенсифікації уроків читання:

- підвищення цілеспрямованості навчання;
- посилення мотивації діяльності учнів;
- застосування активних методів і форм роботи на уроці;
- прискорення темпу навчальних дій;
- краще запам'ятовування, відтворення вивченого матеріалу тощо.

Важливе місце на уроках читання посідає використання презентацій під час вивчення біографій письменників.

Комп'ютер дає змогу вчителю під час мовленнєвої діяльності учнів налагодити зв'язки з кожним для формування конкретних умінь і навичок.

Як показали дослідження, використання комп'ютера на уроках української мови (зокрема для розвитку зв'язного мовлення) сприяє у формуванні здібності до абстрагування, підвищує рівень розвитку мовленнєвих якостей, що супроводжують процес мислення.

Застосування наочних посібників (малюнків, схем, таблиць), які можна з успіхом виготовити за допомогою комп'ютера та роздрукувати на принтері навіть для кожного учня (або використовувати безпосередньо з монітора), багато в чому допоможе дітям зрозуміти фактичний зміст твору. Адже школярі в цьому випадку мають змогу не лише чути голос учителя (учня), який читає твір, та бачити букви (абстрактний, знаковий елемент), а й дивитися на самих персонажів, аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, виразально-зображувальні засоби, що їх застосував автор. Звичайно, такий вплив одразу на декілька органів сприймання у різноманітних формах покращить процес засвоєння учнями почутого і побаченого.

Виділивши за допомогою таких таблиць головне, вчитель забезпечить і належне розуміння учнями основної думки твору. Сприймання покращується і за рахунок елемента цікавості, який, звичайно, присутній на уроках такого типу. Щодо уваги учнів, то слід зауважити, що за невмілого використання педагогом на уроці будь-якого засобу (чи то малюнка, чи то грамзапису) можливе зниження дитячої уваги.

Чудовий вихід із такої ситуації я вбачаю у використанні комп'ютерних дидактичних засобів або засобів, розроблених за допомогою ПК.

На мою думку, можливості комп'ютера в розробці дидактичних засобів дуже великі і до кінця ще не засвоєні. Хочу показати лише декілька визначальних із них.

1. Створення унаочнення. Наочні посібники можуть бути створені у будь-якій програмі, що працює з графікою,

а саме: WORD; COREL DRAW; ADOBE FOTOSHOP тощо. Також можна використовувати вже створене унаочнення, оцифрувавши його (за допомогою сканера) і доповнивши якимись своїми елементами. Таблиці та схеми у початкових класах (особливо у 1-му) можна використовувати з малюнками.

2. **Створення різноманітних завдань.** На уроках розвитку зв'язного мовлення значне місце належить практичній діяльності учнів, а саме: виконання різноманітних завдань як творчого, так і репродуктивного типу.

За допомогою текстового редактора WORDPAD можна створювати дидактичні матеріали у вигляді текстових завдань, а за допомогою текстового процесора WORD такі завдання набудуть ще й графічних елементів. Аналогічні завдання можна використовувати як роздатковий матеріал (роздруковувати на папері) або (якщо дозволяють умови), за певних знань дитини про комп'ютер, виконувати прямо на ньому.

Ще одним прикладом використання ППЗ для розвитку мовлення учнів є створення дидактичних пам'яток. Вони можуть мати чітку форму і зберігатись безпосередньо на комп'ютері у формі файлів, які дитина може відкрити за необхідності.

Загалом величезний і багатофункціональний процесор WORD може використовуватись для досягнення наступних цілей:

- друкування тексту;
- форматування;
- встановлення малюнків, гіперпосилань, таблиць, графіків та ін.;
- встановлення на сторінку звукових та ін. файлів;
- створення простих геометричних фігур.

3. Для розвитку мовленнєвої діяльності школярів як на уроках читання, письма, так і на решті уроків величез-

не значення мають проблемні ситуації, саме розв'язання і пояснення яких потребує належного словесного оформлення. Такі проблемні ситуації пропонуються молодшим школярам у формі запитань:

- Чому?
- Чому так вважаєш?
- Обґрунтуй відповідь.
- Що б ти порадив герою казки (оповідання)?

Пропоную використовувати презентації POWERPOINT для розробки проблемних ситуацій. POWERPOINT – це програма, у якій можна створювати різноманітні презентації із почерговою зміною слайдів. На слайдах можна розставляти графіку, звук та ін.

4. Ще однією з найпоширеніших програм у стандартному наборі є графічний редактор PAINT. Окрім застосування учителем PAINT, він паралельно може використовуватись учнями для розвитку зв'язного мовлення. Виконуючи найпростіші завдання з коментуванням своєї роботи, вже з 1 класу учні розвиватимуть своє мовлення на різних уроках.

Види робіт, які можна запропонувати для виконання учнями:

- коментоване малювання;
- коментоване розфарбовування малюнка;
- коментоване перенесення частин малюнка для створення нового зображення тощо.

Досвід організації навчального процесу з активним використанням інноваційних технологій на уроках у початковій школі дозволяє говорити про високий ступінь ефективності поєднання сучасних інформаційних технологій і посібників, які передбачають процес пізнання через діяльність. Тому перспективно, на мою думку, активно впроваджувати ІКТ у систему початкової школи.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

Мамин кавун

Мама залишає Костика на господарстві, сама йде на цілісний день на роботу. А йому наказує:

– Сиди дома, годуй курей; як спека спаде, полий капусту на городі.

День сьогодні в Костика видався і щасливий, і важкий. Щасливий, бо вранці, як тільки мама з дому, прийшов дід Мусій і приніс два кавуни. На баштані кавуни ще зелені, Костик це добре знає. Хлопець розпитує діда, де він узав, а той мовчить та тільки всміхається.

– Оце твій, – поплескує дід менший кавун, – а це мамин.

А як же інакше? Мама більша – їй і кавун більший.

– Зараз, діду, зараз, – нетерпляче просить Костик.

Дід ріже кавуна. А він червоний і пахучий.

Костик смакує, їсть поволі, щоб надовго було, а дід сидить мовчки й інколи усміхається. Усмішка дідова якась дивна – невесела.

Дід пішов. Костик доїв кавуна. Ще раз пообгризав скибки. Сходив погуляв, повернувся. Хотів ще раз пообгризати скибки, та вже нічого було гризти.

Мамин кавун лежав на лаві. Костик намагався не дивитись на нього, але час від часу немов хтось голову повертав до кавуна.

Щоб той не спокушав, Костик вийшов надвір. Сипнув курям ячменю, витяг відро води з криниці. Сів під шовковицю та й сидить.

А його щось наче тягне в хату. Він одчинив двері, вмостився на лаві, поплескав долонькою кавуна.

"А як половинку з'їсти?" – подумав.

Та від цієї думки Костикові стало соромно. Йому пригадалась невесела дідова усмішка. Невесела вона була того, що він не почастував дідуся – не дав йому жодної скибочки.

Від сорому Костикові захотілося піти з хати. Він вийшов у садок і сів під шовковицею. Там він довго сидів і дивився на білі хмари в голубому небі. Дивився – поки й заснув.

Прокинувся Костик увечері. Сонце сідало спочити. "Скоро й мама прийде", – подумав Костик та й побіг у хату – треба ж її з дідовим гостинцем зустріти.

Коли це й мама на подвір'я. Костик їй кавуна підносить.

– Це вам, мамо, – радісно каже він.

Мама заходить до хати, ріже кавуна й припрошує:

– Їж, Костику.

– Ні, це вам, мамо, – благає Костик, – їжте ж, будь ласка.

Такої ласки мама ще не знала. Вона з подивом подивилася в радісні очі сина й узяла червону, як жар, скибку.